

piše: Zoran Lešić

SLOMLJENA
KRILA
FRANCESCE
WOODMAN

U potrazi za anđelom

Fotografije: FONDACIJA GEORGE AND BETTY WOODMAN I ZORAN LEŠIĆ

P

rvi put sam se susreo sa fotografijama Francesce Woodman 1986, pet godina poslije njene smrti. Sjećam se da mi je Zoka K. donio novi broj *American Photo Magazine*a. Listanje novih časopisa bili su trenuci uzbuđenja, putovanje u neistraženi svijet fotografije, otkrivanje novih pravaca, stilova, tehnika... U mnoštvu članaka jedan me se posebno dojmio. Priča o prvoj posthumnoj izložbi mlade američke fotografinje, nama potpuno nepoznate, Francesce Woodman. Preko cijele stranice fotografija; mlada žena sjedi naga na stolici i posmatra otisak svog tijela na podu. Tužna, zamišljena, kao da u tom otisku naslućuje neizbježni nestanak, a mene je podsjetio na anđele u snijegu, koje smo mi kao djeca sa toliko sreće i smijeha pravili na "cjelcu", u hladnim sarajevskim zimskim noćima. Bila je to ljubav na prvi pogled. Ona u dalekom nebeskom svijetu, talentovana, sputana, neshvaćena, a ja ovdje u sretnoj zemlji, očiju široko otvorenih, veseo, slobodan, u "velikom očekivanju".

Francesca Woodman rođena je 1958. umjetničkoj porodici, majka Betty Woodman bila je poznata keramičarka i kiparica, otac George Woodman slikar i fotograf. Svoju prvu fotografiju napravila sa 13 godina, studirala na Wellesley College, master putovanje u Italiju – u perspektivi joj je duga i blistava karijera... Ali kod gospođice Woodman ništa nije bilo kako se očekivalo...

Fotografije nastale u periodu od 1972. do 1981, većinom crno-bijele, imaju u sebi neku finu mekoću i laganu разоštrenost, koju tako rijetko vidamo u fotografiji danas. Način na koji konstruiše fotografije podsjeća na radove nadrealiste Mana Raya, ali njen je svijet više mističan, pun neoštih figura koje kao duhovi lebde u prostoru. Glavni lik u njenim fotografijama je ona sama, najčešće naga, tehnikom duge ekspozicije ona "nestaje" sa fotografija, kao dim se stapa sa okolinom, postaje "duh u slici". Za svog kratkog života, neshvaćena od okoline, marginalizirana, stvara svijet koji će je, tada nesvjesne toga, svrstati u ikone savremene fotografije.

my house

FRANCESCA WOODMAN

Godine 1981. kao da se počeo rušiti zid između realnog svijeta i svijeta njene spiritualnosti. Skokom s krova zgrade skončava život. Kako joj je lice smrskano od pada, a kraj sebe nema nikakav dokument i niko nije prijavio njen nestanak, danima leži u mrtvačnici neprepoznata. Kako u životu – tako i u smrti. Kao lik sa svojih fotografija, ona je anđeo utkan u historiju savremene umjetnosti.

U arhivi, koju čuvaju i o kojoj brinu njeni roditelji, ima preko 800 negativa, od čega je svega četvrtina objavljena u knjigama ili prikazana na izložbama. Imao sam sreću da u amsterdamskom Foto muzeju vidim izložbu "Francesca Woodman – On Being an Angel" (18. 12. 2015 – 9. 3. 2016). Nevjerovatna posjećenost, potvrdila je riječi kustosice izložbe Kim Knoppers: "Njen rad je još uvijek svjež jer je relevantan za događanja u fotografiji danas. Mnogo mladih fotografa upotrebljava svoje tijelo kao objekat slike, istražujući identitet kao što je to Francesca radila u svoje vrijeme."

ON BEING AN ANGEL #1

Mi njenu umjetnost možemo razumjeti ili ne, možemo je tumačiti na mnogo različitih načina, svako prema svom temperamentu i unutrašnjem svijetu, ali je neosporno da je ona u svom kratkom životu ostavila neizbrisivi trag u umjetnosti fotografije.

Na često postavljano pitanje zašto fotografiše samu sebe, lakonski je odgovarala: "Pa to je pitanje praktičnosti, ja sam sebi uvijek na raspolaganju." U toj se konstataciji baš dobro slažemo.

Njena fotografija "Bez naslova" krase prostor mog ateljea, svako malo je pogledam i šapnem joj: Ne brini, ti jesi Andeo! ■